

Ryggbesvär hos kvinnor under och efter graviditet måste uppmärksammas

■ Trots att omkring hälften av alla kvinnor har besvär från ryggen under graviditeten och många också har kvarstående besvär efter förlossningen har detta inte uppmärksammats speciellt mycket.

Det övergripande syftet med avhandlingen var att identifiera de olika lokaliseringarna för ryggbesvär hos kvinnor efter förlossningen, beskriva upplevelsen av smärtan och hur dessa kvinnor klarar av vanliga aktiviteter. Dessutom jämfördes hur tre olika behandlingar påverkade smärta och funktion, dels under graviditeten, dels upp till 12 månader efter förlossningen. Slutligen utfördes en rörelseanalys av ett lyft.

119 kvinnor med kvarstående ryggbesvär efter förlossning undersöktes i genomsnitt sju månader efter förlossningen. Smärtprovocerande test användes för att undersöka de bakre bäckenlederna, symfyserna och ländryggen. Hos de allra flesta av kvinnorna kunde smärta provoceras i de bakre bäckenlederna, i ländryggen eller i båda dessa områdena. Endast hos en mindre andel (16 procent) kunde ingen smärta provoceras med de använda testen. De kvinnor som kände smärta i nedre delen av ryggen angav svårigheter att utföra dagliga aktiviteter, framför allt med rörelser som

FOTO: LAARS-OLOF NIEMINEN

Smärta i ländryggen är vanligt även efter graviditet.

innebar någon form av förflyttning, t ex att lyfta något eller att springa.

118 gravida kvinnor med smärta från bäckenlederna delades in i tre grupper, varav två fick delta antingen i ett styrketränningsprogram på en sjukgymnastmottagning eller i ett hemtränningsprogram. Samtliga grupper erhöll information och ett sakroiliakaledsbälte. Resultaten visade inga signifikanta skillnader mellan de tre olika behandlingsinsatserna när det gäller smärtintensitet och

funktionsförmåga, varken under graviditeten eller vid uppföljningen tre, sex och tolv månader efter förlossningen. Träning verkar alltså inte ha någon extra effekt i behandlingen av bäckensmärta under graviditet.

7 kvinnor med och 9 kvinnor utan besvär i nedre delen av ryggen efter graviditeten deltog i de experimentella studierna. De fick lyfta en låda som vägde 8,3 kg. Skillnaden mellan grupperna visade sig framför allt avseende rörelsen i höftleden, bäckenet och ländryggen, precis i samband med själv lyftet.

De kliniska implikationerna av resultaten är dels att ryggbesvär förekommer hos kvinnor efter graviditeten, dels att det är viktigt att dessa kvinnor får kontakt med sjukgymnast för att få råd och träning för att minska uppkomsten av kroniska besvär.

Lena Nilsson-Wikmar

lena.nilsson-wikmar@neurotec.ki.se

Avhandling: Nilsson-Wikmar Lena. Back pain post partum; clinical and experimental studies. Stockholm: Neurotec-institutionen, sektionen för sjukgymnastik, Karolinska Institutet; 2003.

Neonatal morbiditet prognostiserar senare handikapp: enkel beräkningsmodell ger klinikern stöd

■ Bronkopulmonell dysplasi (BPD), ultraljudsmässiga tecken på hjärnskada (såsom blödning, leukomalaci och cystor) samt uttalad prematuritetsretinopati (ROP, retinopathy of prematurity) är kända neonatala riskfaktorer för senare handikapp. För att kartlägga det prediktiva värdet av dessa neonatala sjukdomstillstånd utförde Schmidt och medarbetare en studie baserad på materialet i en internationell multicenterstudie avseende indometacinprofylax till barn med födelsevikt <1 000 gram (TIPP-studien). Endast barn som hade överlevt en ålder av 36 veckor följdes upp (n=1 003). Vid 18 månaders korrigerad ålder undersöktes förekomsten av handikapp i form av cerebral pares (CP), kognitiv utvecklingsförstärkning samt grav hörsel- och synnedättning. Data insamlades prospektivt avseende BPD, ultra-

ljudsverifierad hjärnskada och ROP. Det prognostiska värdet av dessa tre bakgrundsvariabler bedömdes statistiskt såväl separat som i olika kombinationer.

Var och en av de tre neonatala morbiditetsfaktorerna bidrog likvärdigt och oberoende av varandra till utfallet vid 18 månader. Författarna redovisar två logistiska modeller för beräkning av handikapprisk vid 18 månader i relation till olika kombinationer av neonatal sjuklighet i de tre diagnosgrupperna. Utan någon av ovannämnda diagnoser var risken för handikapp 18 procent, med en av diagnoserna drygt dubbelt så stor, med två diagnoser tre gånger så stor och med samtliga tre diagnoser 88 procent. Observerad risk stämmer väl överens med kalkylerad risk, enligt författarnas beräkningsmodeller. Huvudbudskapet är att en värdering av dessa tre neonatala

sjukdomstillstånd ger ett användbart informationsunderlag i samtal med föräldrar. Studiens begränsningar är dess uppläggning, i form av en klinisk läkemedelsprövning, den korta observationstiden och de relativt få uppföljningsparametrarna. Motsvarande beräkningar på exempelvis ett svenskt eller skandinaviskt nutida material vore önskvärt.

Nina Nelson

nina.nelson@lio.se

Schmidt B, et al. Impact of bronchopulmonary dysplasia, brain injury, and severe retinopathy on the outcome of extremely low-birth-weight infants at 18 months. Results from the trial of indomethacin prophylaxis in preterms. JAMA 2003;289(9):1124-9.